

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2019-05-21

§ 170**Utredning avseende gymnasielagen och ensamkommande
KSN-2019-1547****Beslut**

Kommunstyrelsens arbetsutskott överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för beslut utan eget ställningstagande.

Särskilt yttrande

Stefan Hanna (-) lämnar ett särskilt yttrande:

Inga invånargrupper ska behandlas särskilt utan likabehandling ska råda. Det finns infödda svenskar som har lika stora sociala utmaningar som den grupp som nu anses ska särbehandlas. Jag anser att det både är en orättvis och farlig väg att gå. Det är djupt beklagligt när politiker inte lyssnar på eniga sakkunniga inför sina beslut. Vad avser gymnasielagen var bland andra Lagrådet eniga om att det var en mycket dålig lagstiftning.

Sammanfattning

Ärendet beskriver det gemensamma förslag till långsiktig inriktning för Uppsala kommuns arbete riktat till de som berörs av den nya gymnasielagen samt andra ensamkommande unga vuxna utanför det ordnande mottagandet av nyanlända, som bor och studerar i Uppsala kommun. Den föreslagna inriktningen består i flera uppdrag till kommunledningskontoret som syftar till att samordna kommunens arbete riktat mot den identifierade gruppen inom ramen för kommunens arbete kring etablering och integration samt beakta behov av eventuella riktade åtgärder i framtagande av relevanta kommunövergripande styrdokument. För att underlätta den identifierade målgruppens sociala situation föreslås även en förlängning av kommunens stöd till Uppsala stadsmissions arbete kring bostadslösningar under en period.

Beslutsgång

Ordförande föreslår att arbetsutskottet ska överlämna ärendet till kommunstyrelsen för beslut utan eget ställningstagande och arbetsutskottet därmed detta.

Beslutsunderlag

Förvaltningens skrivelse den 15 maj 2019.

Handläggare
Berg Anton

Datum
2019-05-22

Diarienummer
KSN-2019-1547

Kommunstyrelsen

Utredning avseende gymnasielagen och ensamkommande

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att uppdra åt kommunledningskontoret att löpande följa upp målgruppens sociala situation och etableringsprocess samt att samordna de berörda förvaltningarnas arbete inom området,

att uppdra åt kommunledningskontoret att säkerställa att behov av tillfälliga åtgärder riktade till målgruppen beaktas i framtagande av handlingsplaner för snabbare etablering och jämställd integration respektive för psykisk hälsa,

att uppdra åt kommunledningskontoret att bevaka den långsiktiga kostnadsutvecklingen för kommunens åtaganden gentemot målgruppen,

att uppdra åt kommunledningskontoret att samordna arbetet med återsökning och fördelning av statliga ersättningar ur ett helhetsperspektiv, samt

att uppdra åt kommunledningskontoret att säkerställa att målgruppens behov beaktas i framtagandet av Uppsala kommuns nya riktlinjer för bostadsförsörjning.

Sammanfattning

Ärendet beskriver det gemensamma förslag till långsiktig inriktning för Uppsala kommuns arbete riktat till de som berörs av den nya gymnasielagen samt andra ensamkommande unga vuxna utanför det ordnande mottagandet av nyanlända, som bor och studerar i Uppsala kommun. Den föreslagna inriktningen består i flera uppdrag till kommunledningskontoret som syftar till att samordna kommunens arbete riktat mot den identifierade gruppen inom ramen för kommunens arbete kring etablering och integration samt beakta behov av eventuella riktade åtgärder i framtagande av relevanta kommunövergripande styrdokument. En förlängning av kommunens stöd till Uppsala stadsmissions arbete kring bostadslösningar under en period bedöms även underlätta den identifierade målgruppens sociala situation.

Ärendet

Kommunstyrelsen uppdrog i oktober 2018 socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden att gemensamt utreda och återrapportera förslag till en långsiktig inriktning för arbetet med de som fått uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen till kommunstyrelsen senast i april 2019 (KSN-2018-2979). Sedan oktober har det stora flertalet

av de som omfattas av gymnasielagen beviljats tillfälliga uppehållstillstånd. Under utredningsarbetet har även regeringen remitterat förslag om förlängning och delvis förändring av de aktuella lagarna. Regeringen har under perioden även fattat beslut om att förlänga det tillfälliga kommunbidrag som tidigare utdelats för att möjliggöra för ensamkommande unga asylsökande som hinner fylla 18 år under asylprocessen bo kvar i kommunen för 2019.

Mot bakgrund av den förändrade bilden har tidplanen för ärendet justerats och utredningen har beaktat fler grupper som är bosatta i kommunen och som befinner sig i en liknande social situation.

Beredning

Ärendet har beretts gemensamt av kommunledningskontoret, socialförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen. I arbetet har förvaltningarna fört dialog med delar av civilsamhället som möter och arbetar riktat mot målgruppen.

Föredragning

Hösten 2015 kom många asylsökande till Sverige vilket medförde förlängda handläggningstider hos Migrationsverket. Regeringen agerade med olika åtgärder så som införandet av Lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjlighet att få uppehållstillstånd i Sverige. Regeringen fattade senare beslut om nya bestämmelser i den tillfälliga lagen som medger uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå, det som här benämns gymnasielagen. De förändringar som vidtagits på nationell nivå har inneburit att en grupp unga vuxna som befinner sig i en komplex migrationsprocess och som av olika skäl inte omfattas av den statliga etableringen av nyanlända bosatt sig och studerar i kommunen.

Av de bosatta i Uppsala kommun som Migrationsverket bedömt möta den nya gymnasielagens kriterier för uppehållstillstånd har i dagsläget en majoritet beviljats tillfälliga uppehållstillstånd. Flertalet av dessa personer kommer att ansöka om en förlängning av detta uppehållstillstånd under 2019–2020. Förvaltningarna konstaterar även att det fortsatt finns en grupp unga vuxna som är bosatta och studerar i kommunen i väntan på beslut om uppehållstillstånd. Den rådande situationen präglas av komplexa migrationsprocesser som försvårar en långsiktig planering för såväl den enskilde som för kommunen.

För att stödja nyanlända som varit ensamkommande barn med bland annat boende inrättade Uppsala stadsmission i oktober 2017 Projekt Fadderhem med föreningsbidrag från socialnämnden. Kommunens stöd till projektet har förlängts vid två tillfällen och har idag finansiering från socialnämnden till och med den 30 juni 2019. Stödet möjliggjordes genom att ett särskilt statligt stöd utdelades till kommunerna för att de som fyllt 18 år under asylprocessen skulle ha möjlighet att bo kvar där de hunnit bosätta sig. Vid beslutet noterades att målgruppen för insatsen inte utgjorde en angelägenhet för kommunen, men att beslutet låg i linje med regeringens intentioner för det särskilda stödet. Det särskilda statliga stödet förlängdes efter regeringsbeslut i maj 2019 och Uppsala kommun tilldelas cirka 6,45 miljoner kronor för 2019.

Uppsala kommun har även utdelat stöd för att möjliggöra en tillfällig boendeinsats i form av två kollektivboenden för att undvika akut bostadslöshet under vintern. Uppsala stadsmission

uppskattar att de under projektiden hittills kommit i kontakt med ca 420 personer och i dagsläget har ca 162 personer ett boende genom projektet. Boendeplatserna utgörs till störst del av boende hos enskilda hushåll men kompletteras med ytterligare kollektivboenden, utöver de tillfälliga insatserna.

Den grupp den gemensamma utredningen identifierat som målgrupp har som gemensamma drag att de är unga vuxna som i dagsläget inte omfattas av det ordnade mottagandet och därför inte omfattas av exempelvis den statliga etableringen. I regel befinner de sig i en komplex migrationsprocess och har begränsat kontaktnät. Rapporter om psykisk ohälsa och i vissa fall om risk för missbruk har även lyfts fram under det senaste året. De som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd enligt gymnasielagen har rätt till sociala insatser, till exempel försörjningsstöd, från kommunen på lika villkor som övriga kommuninvånare och asylsökande har möjlighet till visst stöd från Migrationsverket. Förvaltningarna gör bedömningen att de stödinsatser som åligger kommunen att genomföra i huvudsak utförs inom ramen för befintliga uppdrag, verksamheter och stöd.

Förvaltningarnas förslag till långsiktig inriktning för kommunens arbete riktat till gruppen består i att säkerställa en samordning för att gruppen på ett effektivt sätt ska stödjas att fullborda sina studier, nå egen försörjning samt nå ett hållbart boende på egen hand. Arbetet föreslås utformas utifrån befintliga strukturer och verksamheter. Eventuella riktade insatser eller tillfälliga förstärkningar föreslås beaktas i framtagande av relevanta kommunövergripande styrdokument. Förvaltningarna noterar även att förändringar på lagområdet kan bli aktuella, vilket kan innebära att arbetet behöver revideras över tid. Mot bakgrund av detta föreslås kommunledningskontoret få uppdrag att följa upp målgruppens progression i etableringsprocessen och samordna kommunens gemensamma arbete riktat till gruppen. Den bortre tidshorizonten för kommunens arbete föreslås sättas till åtminstone 2025.

För att säkerställa kommunens långsiktiga kapacitet att bidra till en effektiv etablering och integration föreslås kommunledningskontoret få en samordnande roll i det kommungemensamma arbetet med fördelning och återsökning av statliga ersättningar hur ett helhetsperspektiv. Kommunledningskontoret föreslås även att bevaka den långsiktiga kostnadsutvecklingen för kommunens åtaganden gentemot målgruppen.

En särskild utmaning för den identifierade gruppen består i tillgång till bostad. De unga som fortfarande är asylsökande har viss möjlighet att få stöd till boende från Migrationsverket. Juridiskt sett är därför denna del av gruppen i strikt mening inte en angelägenhet för kommunen. Kommunen har tidigare ändå tagit ett visst ansvar för unga ensamkommande asylsökande som bosatt sig i kommunen. Kommunen har möjlighet att erbjuda de som beviljats uppehållstillstånd enligt gymnasielagen boende i enlighet med socialtjänstlagen i de fall behov föreligger efter individuell prövning. I dagsläget bedöms enbart ett fåtal individer i gruppen kvalificera sig för en sådan insats. Kommunen har emellertid det övergripande ansvaret för att säkerställa att bostadsbeståndet motsvarar kommuninvånarnas behov och förutsättningar. Boendesituationen för de som beviljas uppehållstillstånd och som förväntas vara långvarigt bosatta i kommunen föreslås hanteras inom ramen för kommunens långsiktiga bostadsförsörjningsarbete. Behov av eventuella riktade åtgärder för att underlätta inträde på bostadsmarknaden föreslås beaktas i framtagande av reglerande styrdokument för området.

Uppsala stadsmission har inkommit till socialnämnden med en ansökan om fortsatt stöd för att bedriva projekt Fadderhem och den tillfälliga boendeinsatsen i Jälla. Kommunen har viss möjlighet att stödja civilsamhället i arbete riktat till att stödja gruppen kring boende i de fall ett allmänt intresse anses föreligga. I socialnämndens beslut om att utställa ett föreningsbidrag från 2017 framfördes bedömningen att målgruppen inte utgjorde en kommunal angelägenhet, men att stödet låg i linje med regeringens intentioner i det tillfälliga kommunbidraget samt bidrog till att motverka en socialt ohållbar situation. Det tillfälliga boendet vid Samaritergränd kommer avslutas den 30 juni, vilket innebär att drygt 20 personer är i behov av stöd att finna ett nytt boende inför höstterminen. Uppsala stadsmission arbetar för närvarande att stödja dessa personer att finna andra boendelösningar. Vid beslut om att inte förlänga stödet för Jälla tillkommer ytterligare 18 personer i behov av att finna ny bostad inför start av höstterminen.

En förlängning av kommunens stöd till Uppsala stadsmission under resterande del av 2019 inklusive en förlängning av den tillfälliga boendeinsatsen i Jälla till och med september bedöms ge utrymme för att ställa om verksamheten och finna boendeplatser i etapper efter att boendeinsatsen vid Samaritergränd avslutas. Förlängningen bidrar därigenom till att förebygga bostadslöshet och en socialt utsatt situation för de enskilda och bör kombineras med gemensamt arbete för att minska behovet av tillfälliga boendeinsatser. Som ett led i förlängningen av den tillfälliga boendeinsatsen i Jälla görs bedömningen att en avstämning kring förutsättningarna att avsluta insatsen i september bör göras i god tid för att ta ställning till eventuella behov av fortsatt förlängning eller andra åtgärder.

Ekonomiska konsekvenser

En förlängning av socialnämndens stöd till Uppsala stadsmissions arbete inom Projekt Fadderhem till och med 31 december och det tillfälliga boendet i Jälla till och med 30 september uppskattas kosta kommunen 5 242 000 kr. Förlängningen bedöms vara möjligt att finansiera inom befintlig budgetram under förutsättning att statliga ersättningar betalas ut till nämnden enligt plan. Utöver det tillfälliga bidraget regeringen utställt för 2019 tillkommer även en schablonersättning avseende kostnader för mottagande av ensamkommande unga (18–20 år) som i dagsläget tillfaller socialnämnden. Ersättningen betalas ut retroaktivt per kvartal utan krav på återsökning från kommunen. Det finns emellertid en osäkerhet kring schablonersättningen med anledning av befintligt regelverk, då ersättningen endast utgår om den enskilde uppbär studiehjälp från CSN under en månad i det aktuella kvartalet. Detta kan innebära att den totala ersättningen blir lägre än förväntat om den enskilde i frågan deltagit i undervisning i tillräcklig utsträckning för att beviljas studiehjälp från CSN, vilket motiverar ett aktivt arbete för att säkerställa ett effektivt stöd att de enskilda ska klara sina studier.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör